

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars tertia, hoc est:
Tractatio evangeliorum tam dominicalium, quam
festivalium, ad recte se sub variis tentationum generibus
gerendum, disposita**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126133)

DOMINICA JUBILATE.

Evangelium, Joh. 16. v. 16. - 23.

EXORDIUM.

Sicut olim Rex Saul à Spiritu malo, qui est Spiritus mœroris, angore animi exagitatus fuit, idque ob maleferiatam conscientiam: Ita ex adverso David, præ animi voluptate gavisus, Cythara lusit, gaudebat enim in variis suis ærumnis conscientia bonæ voluntatis, quæ jubeat convivium, Prov. 15. vers. 15.

In prælecta Pericope Servator Regni sui confortibus varias tribulationes & persecutiones annunciat, quas in mundo immundo præ se habituri sint, attamen vicissim consolatur eos, ne animis cadant, sed Davidis Cythara arrepta, Spiritu ferventes, spe gaudentes, & in tribulatione patientes semper sint, Rom. 12. v. 12. ait enim ille ad Discipulos: Vos nunc quidem tristitiam habetis, Verum autem videbo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tollet à vobis.

Hinc pii Veteres hodiernam Dominicam suavi nomine insigniverunt, dum eam Dominicam *Jubilate* appellarunt, ex Psal. 66. v. 2. *Jubilate Deo omnis terra, Psalmum dicite nomini ejus.* Quamvis enim tribulationes & calamitates piis non desint, siquidem Evangelium verbum crucis est, 1. Cor. 1. v. 18. attamen animus bene conscius optimum eorum est solatium, & quia non patiuntur, quasi homicidæ, aut

fures aut malefici, sed ut Christiani, non habent quod erubescant, 1. Petr. 4. vers. 15. sed lætantur potius, quod digni habeantur pro nomine Jesu contumeliam pati, Act. 5. v. 41.

Impii vero, qui mundo serviunt, & in concupiscentia oculorum, concupiscentia carnis, & superbia vitæ gaudium & delicias quærunt, ut dives epulo, Luc. 16. v. 19. destituuntur verò internapace, & conscientia furis die nocteque agitantur: exterior coram hominibus, utur lætitiâ ostentent, & Jubilate cantent: attamen tristem tandem sortiuntur exitum: Ubi enim mensuram suam peccatis repleverint, & ritu mundano ætatem suam transegerint: tandem fletus & stridor dentium sequetur, quod sentient in æternum, Matth. 22. vers. 14.

Quo hoc ipsum melius discamus, ad prælectam Pericopen accedemus, vituri

- I. *Triplicem Querelam.*
- II. *Triplicem Medelam.*
- III. *Triplicem Cautelam.*

J.J.

Exegetis.

Quemadmodum stellæ in firmamento, non interdiu, sed noctu visuntur: Ita & internus Christiani ornatus non tam

tam in prosperis, quam in adversis perspicitur: Tribulatio enim patientiam operatur, Rom. 5. v. 3.

Propterea Servator ad discipulos suos multas præclaras Conciones de cruce habuit, ex quibus prælectum Evangelium non ultimum, quod ad nostram doctrinam scriptum est, ut per patientiam & consolationem scripturarum spem habeamus, Rom. 15. 4. & compatiamur Christo, ut & conglorificemur, Rom. 8. v. 17.

Quærela respicit

I. *Triste modicum*, quod tamen non est modicum, sed sæpe diuturnum, ut pii subinde animis fere cadant, lamentantes cum Habacuc: Usquequo Domine clamabo, & non exaudies? Hab. 1. v. 1. Imprimis quando dulcissimus Servator faciem abscondere, & lapidibus quadris concludere vias nostras videtur, ut oratio penetrare nequeat, Thren. 3. v. 9. Qualem mulieri Cananæ se exhibuit, Matth. 15. vers. 22. hinc *Querelæ*: Tribulationes cordis mei dilatatae, Psal. 25. vers. 17. factus sum, sicut homo, sine adjutorio, Psal. 88. v. 5. suspendium, suspendium, Job. 7. 15.

Ejusmodi tentatio hodie non infrequens est. Vivimus enim in mundo, de quo Christus ait in mundo pressuram habebitis, Joh. 16. v. ult. Et est mare calamitatum, in quo animæ & vitæ nostræ navicula à procellis tribulationum & persecutionum agitur, ut modo usque ad cælos ascendamus, modo descendamus usque ad abyssos, & anima nostra in malis tabescat, Psal. 107. v. 23. Est vallis lachrymarum, in qua fontes lachrymarum efficere cogimur, Psal. 84. v. 7. est domus luctus, Ecel. 7. v. 3. habitaculum mæroris, Mich. 1. v. 10. est

est nosocomium, quod undiquaque infirmis repletum est.

Verum immane quantum est inter pios & impios. Respectu piorum enim ejusmodi tentatio nihil aliud est, quam examen fidei, quod Deus cum illis instituit, ut videat, an constantes esse velint: Sicut in Academicis moris est, ut nemo in Doctorem creetur, nisi antea examina diversa subierit, & sustinuerit, hinc Siracides: Qui non est expectus, pauca recognoscit, Sir. 34. v. 10.

Deinde quoque respectu piorum sæpe magnam pusillanimitatem efficit tentatio. Acres enim opposites habent. Deus mutatur ipsis in crudelem, Job. 30. v. 21. Diabolus tela sua habet ignita, quibus corda ejusmodi afflicta petit, Eph. 6. v. 16. & licet dictum aliquod consolatorium artipiant, attamen ipsis tot objectiones movet, ut cogitent, nihil ad se pertinere, esse se gratia divina indignos, unde sæpe dubitant de promissionibus divinis, præcipue vero quando crux diutius durat, & hora auxilii, ultra expectationem differtur. Verum interea Deus manu sua robusta eos sustentat, ne plane collabascant: sed quando eos satis probavit in fornace miseriæ, extrahit, & quasi hostiam Holocausti accipit eos, Sap. 3. v. 6.

Longe aliter cum illis se res habet, qui peccato illudunt, Prov. 14. v. 9. & incessabilis delicti sunt, 2. Petr. 2. v. 14. quorum profanæ sunt viæ omni tempore, alta sunt judicia Dei coram ipsis, Psal. 10. v. 5. quando illi in afflictiones & tentationes incidunt, & Deus faciem suam abscondit, indicium est, quod defessus sit misereri, Jer. 15. v. 7. & quia ante, ubi ipsis penitentiam

& re-

& remissionem peccatorum annunciari si-
vir, venire renuerunt: Ille vicissim manum
suam retrahit, ut in desperatione pereant,
& absumentur à terrore, Psal. 73. v. 19.

Quod si igitur beneuolum in cœlis Pa-
trem habere & retinere velitis, non pigeat
vos, quando modicum nunc, si oportet,
contristamini in variis tentationibus, 1.
Petr. 1. v. 6. Dominus fidelis & iustus est,
qui non patietur vos tentari supra id, quod
potestis, 1. Corinth. 10. vers. 13. Quoni-
am momentum in indignatione ejus,
& vita in voluntate ejus. Ad ves-
perum demorabitur fletus: & ad matu-
tinum jubilatio, Psal. 30. v. 6. Verum cave-
te, ne obduretis corda vestra, sicut in Me-
riba, secundum diem tentationis in deser-
to, Psal. 95. v. 8. & adhuc hodie sit omnibus
illis, qui castigationem respuunt, dicentes:
Manda remanda, manda, remanda, Esa.
28. v. 10. sermonem quem locutus es ad
nos in nomine Domini, non audiemus ex-
te: sed facientes faciemus omne verbum,
quod egredietur de ore nostro, Jer. 44. v.
16. ideo vicissim malis immeriti auxilium
expectent oportet, & quidem frustra, ut in
Antiocho exemplum habemus, 2. Maccab.
9. v. 12. Prov. 1. v. 24.

II. *Piorum Martyrium*, de quo Domi-
nus: Plorabitis & flebitis vos, mundus au-
tem gaudebit: & explicat eleganti similitu-
dine à parturiente desumpta. Quemadmo-
dum enim Deus propter peccatum puer-
peris tantos dolores imposuit, ut sæpe ma-
ter cum foetu expiret. Ita nos quoque sæpe
in tantas angustias, atque angores conjici-
mur, ut auxilii inopes ignoremus, quid a-
gere debeamus, uti Josaphat, 2. Chron.

20. v. 12. gementes quasi parturiens, Mich.
4. v. 10.

In Papatu Monachi sibiipsis crucem
fabricant, dum corpus flagellant, aliisque
modis affligunt. Verum exprobrabitur ipsis
aliquando: Quis requisivit hæc à manibus
vestris? Esa. 1. v. 12. Crux piis non accerfen-
da est, sed sua sponte venit. Satanas siqui-
dem indefesse expetit, ut cribret nos sicut
triticum, Luc. 22. v. 31. hinc sæpe angustia
infernii inveniunt nos, Psal. 116. v. 3. ut ma-
num super lumbum ponamus quasi par-
turiens, Jer. 30. v. 6. & castigatio nostra in
matutinis, Psal. 73. v. 19.

Hoc nobis curandum est, ut crucem pa-
tienter suscipiamus, idque unice à Deo pe-
tendum. Patientia vobis necessaria est, ut
voluntatem Dei facientes, reportetis re-
promissionem, Hebr. 10. v. 36.

III. *Mundi gaudium*. Mundus enim
gaudebit, ait Servator. Id adhuc hodie ex-
perientia probat: Quando enim pii lugent,
impii contra florent, juxta adagium: Je är,
ger Strick / je besser Gstick. Quod ipsum
sanctos Dei homines non parum offendit.
Quare via impiorum prosperatur: bene
est omnibus, qui prævaricantur & inique
agunt: quærit Jeremias, cap. 12. v. 1. Vide
Job. 21. v. 6. seqq. Psal. 73. v. 4. seqq. Hab. 1.
v. 3. & passim. Verum quando sanctuarium
Dei intramus, & novissima eorum intelli-
gimus, clausula sequitur luctuosissima,
Risus dolore miscebitur, & extrema gau-
dii luctus occupat, Prov. 14. vers. 13. Ut
exemplum divitis Epulonis satis probat,
Luc. 16. v. 23.

Jam peccata cum voluptate patrant, &
in malitiis suis gloriantur, Jerem. 11.
vers. 15.

Verum in fine videbitur cujus toni. Gloria enim, & honor & incorruptio quaerentibus, secundum patientiam boni operis, vitam aeternam; his autem qui sunt ex contentione, & qui non acquiescunt veritati, ira & indignatio. Rom. 2. v. 7.

Deus noster hunc processum cum fidelibus suis instituit, ut afflictionem praemittat, gaudium sequatur. Nemo enim coronatur, nisi legitime certaverit, 2. Tim. 2. vers. 5. & per multas tribulationes oportet nos intrare in Regnum Dei, Actor. 14. vers. 22.

Diabolus vero vice versa sibi servientibus, honores, divitias & gloriam pollicetur, quibus & fruuntur, sicut de Sodomitis dicitur: saturitas panis & felicitas tranquillitatis, Ezech. 26. vers. 49. Verum quando mundo valedicunt, locum habet: Habent mercedem suam, Matth. 6. v. 2. abeunt enim ad progeniem Patrum suorum, & usque in aeternum non vident lucem, Psal. 49. v. 20.

Quod si tibi tuae semitae ostenderentur, quarum altera per pratum floridum duceret ad patibulum: altera per montem declivem ad regiam arcem, quam quaeso eligeres? Nonne laboriosam ad arcem? Sic satius omnino est, hic cum Sanctis Dei affligi, quam cum mundo laetari: illud excipit aeterna laetitia, hoc sempiterna miseria.

Sicut enim is, qui montem conscendit, deinde quiete fruitur, & laetatur: Sic & nos si cum Christo montem crucis superaverimus, requiescimus ab omnibus laboribus nostris, Apoc. 14. v. 13. & in regia Christi arce, de adpectu Dei laetabimur in aeternum, Psal. 17. v. ult.

De Secundo.

Sequitur *Medula*, quae oritur
1. Ex crucis descriptione, quae fidelibus in hoc mundo obvenit,

1. *Ratione durationis.* Christus enim vocat modicum, quod & revera est. Licet enim nonnunquam longiusculum videatur nobis, si non dicam ad menses, sed ad annos aliquot se extendat: attamen hoc nihil derogat. Ante Dei enim oculos mille anni sunt, tanquam dies hesternae, quae praeterit, & custodia in nocte, Psal. 90. v. 5. Nulla quoque inter Passionem temporalem, & aeternam gloriam est proportio. Numerus enim dierum hominum, ut multum centum anni, quasi guttae aquae maris deputati sunt, & sicut calculus arenae, sic exigui anni in die aevi, Sir. 18. vers. 9.

Servivit Jacob pro Rachel septem annis: & videbantur illi pauci dies, praeter amoris magnitudine, Gen. 29. v. 20.

Sic & nos Domino fideliter serviamus in functione nostra, crucem aequo animo juxta sustinentes, quod formosa Rachel portamus, nempe vita aeterna, quam Deus daturus est his, qui fidem suam nunquam mutant ab eo, Tob. 2. v. 18. Non enim sunt Passiones hujus mundi condignae ad futuram gloriam, quae revelabitur in nobis, Rom. 8. v. 18.

2. *Ratione operationis.* Quando Diabolus & mundus Christum devorare & extirpare satagunt, vel inviti abiturum ejus ad Patrem promovent: Sic & tribulatio salutem nostram promovet. Occideris me, beaveris me, inquit Polycarpus.

Mori